

Afvalstoffen Nota 2026-2030

Gemeente Montfoort

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	1
1 Inleiding	2
1.1. Aanleiding	2
1.2. Van afval naar grondstof	2
2. Afvalbeleid	3
2.1. Landelijk	3
2.1.1. Belastingen Rijksoverheid	4
2.1.2. Strengere acceptatie-eisen	4
2.2. Regionaal	4
2.3. Lokaal	4
3. Waar staat Montfoort	5
3.1. Service	5
3.2. Kosten	5
3.3. Milieurendement	6
3.4. Meerjarige ontwikkeling	7
4. Ambitie	8
4.1. Visie op afval	8
4.2. Doelstelling juiste balans tussen afname restafval en scheiden schone grondstoffen	8
4.3. Strategieën om de doelstelling te halen	9
5. Uitwerken beleid	9
6. Bijlage; keuze uitvoeringsmaatregelen	10
6.1. Service grondstoffen omhoog	10
6.2. Service op restafval omlaag	12
6.3. Aanvullende maatregelen	13
6.4. Samenvatting van de maatregelen	13

Samenvatting.

De gemeente Montfoort streeft naar een duurzame samenleving waarbij in de toekomst geen plek meer is voor afval.

Doelstellingen van dit beleidsplan: Een juiste balans tussen de afname van de hoeveelheid restafval enerzijds en het scheiden van schone, hoogwaardig te recycelen grondstoffen uit huishoudelijk afval anderzijds. Concreet:

- Verlagen van de hoeveelheid restafval naar maximaal 100 kilogram per inwoner
- Minimaal 60% van het huishoudelijk afval in 2030 recycelen *

In 2026 maakt de gemeente Montfoort een keuze voor de uitvoering van de toekomstige afvalinzameling waarbij de nadruk ligt op zoveel mogelijk milieurendement tegen zo acceptabel mogelijke kosten. De focus ligt op het terugdringen van de grote hoeveelheid GFT-E die nu nog in de restafvalcontainer terechtkomt.

* Tot en met 2020 had VANG Huishoudelijk Afval als streefdoel: de gemiddelde hoeveelheid restafval per inwoner terugbrengen tot onder de 100 kilo. Daar zijn gemeenten goed mee aan de slag gegaan en dat leidde al tot veel minder restafval. Helaas blijkt niet al het gescheiden afval geschikt voor recycling en wordt een deel alsnog verbrand. Ook ligt er vanuit Europa een nieuwe norm: in 2035 moet 65 procent van al ons afval gerecycled worden. Daarom is het nu tijd voor een volgende stap! Van kilo's restafval gaan we naar een percentage recyclebaar materiaal in het totale huishoudelijke afval.

2024	Grondstoffen ingezameld(ton)	Recyclingpercentage
Fijn restafval	2228	0%
Grof restafval	383	30%
Verbouwingsrestafval	0	0%
GFT-afval	1654	94%
Oud papier en karton	735	98%
PMD	289	76%
Glas	291	99%
Textiel	86	83%
Luiers	10	4%
Overig fijn gescheiden	20	31%
Grof tuinafval	445	90%
Matrassen	23	70%
AEEA	63	81%
Schoon puin	622	99%
Hout (A+B)	483	26%
Overig grof gescheiden	192	76%
Totale recyclepercentage: 57.6 %		

Definitie recycling afvalstoffen: elke nuttige toepassing waardoor afvalstoffen opnieuw worden bewerkt tot producten, materialen of stoffen, voor het oorspronkelijke doel of voor een ander doel. Dit omvat het opnieuw bewerken van organisch afval, maar het omvat niet energietegeneratie, noch het opnieuw bewerken tot materialen die bestemd zijn om te worden gebruikt als brandstof of als opvulmateriaal.

Meetpunt recycling: input van het finale recyclingproces. Op dit punt zijn alle voorbereidingen / sorteerstappen uitgevoerd en vinden er geen verliezen van materialen meer plaats die niet gerecycled worden.

Bron: <https://www.benchmarkafval.nl/tools/vangrecycletool/>

1 Inleiding

1.1. Aanleiding

In het kader van een duurzamer Montfoort en gelet op de stijgende kosten voor afvalverwerking wil de gemeente de komende jaren inzetten op méér hergebruik van afval en uiteindelijk minder restafval. Gezien de inzamelcijfers van de afgelopen jaren is het meer hergebruiken van afval en het produceren van minder restafval niet mogelijk zonder daarbij ook het afvalbeleid te wijzigen. Er zijn verdere maatregelen nodig om de afvalscheiding doelen dit te bereiken. Welke ambitie heeft de gemeente Montfoort om tot minder restafval en meer hergebruik te komen? En wat is de juiste balans tussen milieurendement, kosten en service? Deze Afvalstoffen Nota 2026 – 2030 is een vervolg op de Afval Nota 2020.

Uitvoeringsprogramma college 2022-2026

In het uitvoeringsprogramma college 2022-2026 is over afval het volgende opgenomen:
De raad vraagt voor twee zaken specifiek aandacht; toepassing (ook in bestaand gebied) van ondergrondse afvalcontainers

Afvalnota 2020

In de Afvalnota 2020 zijn de volgende doelstellingen opgenomen:

1. Het behalen van 75% afvalscheiding en (minder dan) 100 kilogram restafval per inwoner, per jaar.
2. Een meerjarig sluitende begroting, waarin de verschillende keuzes omtrent afvalscheiding worden uiteengezet met de financiële gevolgen en hoe deze op te vangen.

Circulair actieprogramma

In het circulair actieprogramma is opgenomen onder punt 6: In het nieuwe afvalbeleidsplan (deze Afvalnota) onderzoeken we mogelijkheden voor betere afvalscheiding en hogere kwaliteit van ingezamelde huishoudelijke reststromen.

Circulaire economie

In 2016 kwam de Rijksoverheid met het Rijksbrede programma Nederland Circulair om de economie te veranderen naar een duurzame en volledig circulaire economie in 2050. Het programma omschrijft wat nodig is om zuiniger en slimmer met grondstoffen, producten en diensten om te gaan. Uit het programma komen twee doelen naar voren:

- 2030: 50% minder gebruik van grondstoffen
In 2030 moet Nederland al 50% minder primaire grondstoffen gebruiken (mineralen, metalen en fossiel)
- 2050: Een economie zonder afval
In 2050 wil Nederland een circulaire economie hebben. Een economie waarin zoveel mogelijk duurzame hernieuwbare grondstoffen worden gebruikt, producten en grondstoffen worden hergebruikt en waarin afval niet bestaat.

1.2. Van afval naar grondstof

In een groeiende economie worden grondstoffen schaarser en raken (natuurlijke) bronnen uitgeput. Het continu weggooien van materialen en producten als restafval, vaak na kortstondig gebruik, draagt bij aan het uitputten van deze grondstoffen. Vrijwel alle afvalstoffen die vrijkomen in een huishouden, maar ook bij de gemeenten zelf en in bedrijven, zijn geschikt om opnieuw te gebruiken.

Zoals voorgeschreven in de Wet milieubeheer (hoofdstuk afvalstoffen) is elke gemeente wettelijk verantwoordelijk voor de inzameling van huishoudelijk afval. Dit betekent dat ook de gemeente Montfoort op dit onderwerp een belangrijke partij is in een duurzame samenleving

2. Afvalbeleid

Montfoort heeft te maken met beleid en ontwikkelingen op landelijk, regionaal en lokaal niveau die van invloed (kunnen) zijn op de beleidsmaatregelen. Hieronder worden de belangrijkste kaders geschetst.

2.1. Landelijk

De Rijksoverheid heeft als doel dat Nederland in 2050 een volledig circulaire economie heeft. Beleidskaders en ontwikkelingen op het gebied van afval en grondstoffen zijn onderdeel van deze ambitie.

1. *Landelijk Afvalbeheerplan wordt Circulair Materialen Plan*

Het beleid voor het beheer van afvalstoffen in Nederland is opgenomen in het Landelijk Afvalbeheerplan (LAP). In het LAP is aangegeven dat het regelmatig zal worden geactualiseerd om in te kunnen spelen op ontwikkelingen in de transitie naar een circulaire economie. Een circulaire economie vraagt echter niet alleen om goed afvalbeheer aan het eind van de keten, maar ook om aandacht voor welke grondstoffen (primaire of secundaire) worden gebruikt en de manier waarop. LAP3 wordt daarom opgevolgd door een Circulair Materialenplan (CMP1). Met het CMP wordt de reikwijdte van het huidige LAP uitgebreid met meer sturing op hergebruik en preventie. Daarnaast moet de regelgeving uit het CMP vaker direct juridisch bindend zijn.

2. *Uitvoeringsprogramma Huishoudelijk Afval 2021-2025*

Het landelijke programma Van Afval Naar Grondstof (VANG) is onderdeel van het Rijksbrede Programma voor de Circulaire Economie. Het VANG-programma was de afgelopen jaren met name gericht op het verminderen van de hoeveelheid restafval (maximaal 100 en 30 kilogram per inwoner per jaar in respectievelijk 2020 en 2025). De komende jaren richt het programma zich meer op een juiste balans tussen de afname van de hoeveelheid restafval enerzijds en het scheiden van schone, hoogwaardig te recycleren grondstoffen uit huishoudelijk afval anderzijds. Het nieuwe doel is om in 2030 minimaal 60% van het huishoudelijk afval te recycleren.

3. *Nieuwe wettelijke scheidingsverplichting*

Sinds 1 juli 2020 is het 'Besluit gescheiden inzameling huishoudelijke afvalstoffen' van kracht. Gemeenten zijn nu wettelijk verplicht om GFT-E afval, papier, metaal, kunststof, glas en elektronische apparatuur gescheiden in te zamelen. Voor textiel en gevaarlijke afvalstoffen gaat deze verplichting in per 1 januari 2025. In het besluit is een aantal criteria opgenomen om af te kunnen wijken van gescheiden inzameling. Voor GFT-E afval kan alleen worden afgezien van gescheiden inzameling als dat technisch niet haalbaar of buitensporig duur is. Voor metaal, kunststof en glas kan van de verplichting tot scheiding worden afgeweken als een andere manier van inzamelen niet van invloed is op het potentieel voor hergebruik of recycling. Papier en textiel moeten altijd gescheiden worden ingezameld.

4. *Producentenverantwoordelijkheid uitgebreid*

Producentenverantwoordelijkheid is wettelijk vastgelegd in een ministeriële regeling en geldt voor producenten of importeurs die als eerste een product op de Nederlandse markt brengen. Producenten en importeurs zijn verantwoordelijk voor het opzetten van een logistiek systeem voor het afvalbeheer en ook om de financiering hiervan te organiseren. Bij dit principe is sprake van een ketenverantwoordelijkheid, omdat ook andere schakels in de keten (zoals gemeenten en detaillisten) hierbij verantwoordelijkheden hebben. Er bestaat al producentenverantwoordelijkheid voor onder meer batterijen, elektrische apparaten en verpakkingen. Het inzamelen van deze afvalstromen is meestal gedelegeerd aan gemeenten die hiervoor een vergoeding ontvangen vanuit het bedrijfsleven. Vanaf 2022 geldt ook producentenverantwoordelijkheid voor matrassen en in 2023 voor textiel. Per 1 juli 2021 betalen we in Nederland statiegeld voor kleine plastic flesjes en met ingang van 2023 ook voor blikjes. De producentenverantwoordelijkheid voor kunststof verpakkingsafval is uitgewerkt in de Raamovereenkomst Verpakkingen 2013-2022. Nieuwe afspraken om de inzameling en recycling van verpakkingen te verbeteren en vereenvoudigen zijn vastgelegd in de Ketenovereenkomst Verpakkingen 2020-2029. Kernpunt in de wijziging is dat gemeenten de ketenregie teruggeven aan het Afvalfonds Verpakkingen en alleen nog verantwoordelijk zijn voor de inzameling en hiervoor een vergoeding ontvangen.

5. *Stijgende kosten*

Stijgende kosten hebben te maken met belastingen die de Rijksoverheid oplegt en met strengere eisen van acceptanten en verwerkers voor onder andere GFT-E afval, papier en karton en PBD die leiden tot meer afkeur en bijgevolg meerkosten voor de gemeente.

2.1.1. Belastingen Rijksoverheid

Elke gemeente heeft te maken met belastingen die de Rijksoverheid oplegt aan bedrijven om zo milieuvriendelijk gedrag tegen te gaan. Bedrijven zoals afvalverbrandingsinstallaties berekenen de belasting op het storten en verbranden van afval door aan degene die de afvalstoffen afgeeft en dat zijn de gemeenten. In 2018 was dit nog een bedrag van € 13,21 per ton. In 2024 bedraagt de afvalstoffenbelasting € 39,23 per ton. Het lijkt in de rede te veronderstellen dat de afvalstoffenbelasting de komende jaren nog verder stijgt. Deze belasting wordt via de afvalstoffenheffing ook rechtstreeks doorberekend aan de inwoners die restafval aanbieden.

Bedrijven met een hoge CO₂-uitstoot betalen een nationale CO₂-heffing. Zo worden bedrijven meer gestimuleerd om bij hun investeringen rekening te houden met de gevolgen van CO₂-uitstoot. De heffing is deel van een breed pakket maatregelen dat industriële bedrijven stimuleert te investeren in verduurzaming. De CO₂-heffing geldt ook voor afvalverbrandingsinstallaties. Deze kosten kunnen niet worden doorberekend in bestaande contracten met gemeenten, waardoor dit gebeurt in de nieuwe contracten op het moment dat deze worden aanbesteed. De CO₂-heffing koppelt een prijs aan de industriële emissie van een ton CO₂. In 2021 was die prijs € 30. Het tarief loopt daarna ieder jaar op om in 2030 uit te komen op € 125 per ton CO₂. Dat gaat gepaard met dispensatierechten, die het effect van de heffing in de praktijk teniet zullen doen. Het ministerie van Financiën verwacht dat hierdoor de heffing in 2026 gevolgen gaat hebben voor bedrijven die hun CO₂-uitstoot onvoldoende weten terug te dringen.

2.1.2. Strengere acceptatie-eisen

Verwerkers constateren een achteruitgang in de kwaliteit van gescheiden ingezameld GFT-E afval. Hierdoor kan er minder kwalitatief hoogstaande compost worden gemaakt, zijn de uitdagingen voor de afzet van compost vergroot en wordt meer residu verbrand of gestort. Partijen GFT-E afval zullen vaker worden afgekeurd waardoor de kosten voor de gemeente stijgen. Ook bij gescheiden ingezameld papier en karton zien we een toename van het aandeel vervuiling met als consequentie meer afkeur en hogere kosten voor de gemeente. Tenslotte, de kwaliteit van het gescheiden ingezamelde PBD/PMD staat onder druk. Hier leidt afkeur van vrachten tot een lagere vergoeding voor de gemeenten en tot hogere kosten voor verwerking. Ondanks deze strengere controles heeft de gemeente Montfoort nog nauwelijks te maken gehad met afkeur van aangeleverde partijen

2.2. Regionaal

Cyclus is het regionale afvalinzamelings- en reinigingsbedrijf in het Groen Hart. In opdracht van negen gemeenten (Alphen aan de Rijn, Bodegraven-Reeuwijk, Gouda, Kaag en Braassem, Krimpen aan de IJssel, Krimpenerwaard, Nieuwkoop, Waddinxveen en Zuidplas) verzorgen zij de afvalinzameling. Per 1 januari 2026 komen daar Montfoort, Stichtse Vecht, Ronde Venen, Uithoorn en Ouder-Amstel bij als aandeelhouder. Cyclus is sinds 2019 al werkzaam in de gemeente Montfoort als inzamelaar van huishoudelijk afval. Wanneer Cyclus winst maakt dan komt dit ten goede van de aandeelhoudende gemeenten.

De missie van Cyclus: Cyclus is voor gemeenten, hun inwoners en bedrijven, de schakel tussen afval en de opwerking tot waardevolle grondstoffen. Wij werken op een maatschappelijk verantwoorde manier aan een schone en veilige leefomgeving. De visie: Samen naar een circulaire economie zonder afval, met waardevolle grondstoffen.

2.3. Lokaal

Deze worden toegelicht in paragraaf 1.1.

3. Waar staat Montfoort

Deze vraag kunnen we beantwoorden door de prestatie op het gebied van afval te meten aan de hand van een drietal factoren: service, kosten en milieurendement.

3.1. Service

De manier van inzamelen die Montfoort hanteert voor de verschillende afvalstromen is gebruikelijk in veel Nederlandse gemeenten.

Huis-aan-huis	Breng
• Inzamelen restafval (1x per 2 weken) • Inzamelen GFT-E (1x per 2 weken) • Inzamelen papier (1x per maand) • Inzamelen PMD (1x per 2 weken)	• glas (bovengronds) • textiel (bovengronds) • PMD (bovengronds) • rest (ondergronds + registratie en bovengronds) • milieustraat

3.2. Kosten

Om een indruk te geven hoe het staat met de kosten van de afvalinzameling- en verwerking kijken we naar de hoogte van de afvalstoffenheffing. Grofweg bestaat de afvalstoffenheffing uit drie onderdelen: verwerkingskosten (= verwerkers), uitvoeringskosten inzameling (= Cyclus) en overige kosten (= kosten voor innen en beleid en beheer gemeente).

€/aansluiting	2024
Verwerkingskosten (= verwerkers)	187
Uitvoeringskosten (= inzameling)	112
Overige kosten (= gemeente)	95
Totaal afvalstoffenheffing	398

De kosten voor de inzameling en verwerking van huishoudelijk afval zitten in een gesloten financiering. Het totale afvalstoffenheffing dekt samen met de opbrengsten voor de monostromen (glas, papier, pbd, textiel) deze kosten. Daarnaast is er ook een voorziening egalisatie tarieven afvalstoffenheffing. Het doel van deze voorziening: Door inzet van deze voorziening kan de jaarlijkse exploitatie van de afvalstoffen worden genivelleerd en wordt een grillig beeld in de hoogte van de jaarlijkse afvalstoffenheffing voorkomen. De tarifiering heeft namelijk kostendekkendheid als basis (Grondslag BBV art. 44, lid 1, sub b)

De voedingswijze van de voorziening: Uitgangspunt voor het bepalen van het tarief voor de afvalstoffenheffing is kostendekkendheid. Eventuele afwijkingen in de realisatie van de lasten of de baten, worden vereffend via deze voorziening. Voeding van de voorziening geschiedt aan de hand van overschotten uit een bepaald jaar, of uit het begroten van een dotatie. Het plafond van de voorziening: Voorgesteld wordt het plafond van de voorziening te bepalen op 5% van de jaarlijkse afvalstoffenheffing. Het plafond is in dit verband het noodzakelijk geachte niveau voor de opvang van tegenvallers. In voorkomende gevallen van een ongunstige realisatie in enig jaar, kan door de noodzakelijke onttrekkingen, het niveau tot onder dit plafond dalen. Een ondergrens wordt voorgesteld op 2% van de jaarlijkse afvalstoffenheffing. Als de voorziening onder de 2% zakt moet deze worden aangevuld. Zit de voorziening tussen de 2% en 5% nemen we in het tarief niets extra's op om de voorziening te laten toenemen. Mogelijk gevolg

kan zijn in het ene jaar een meevaller en in het andere jaar een tegenvaller. Deze afwijkingen worden dan meegenomen bij het bepalen van het nieuwe tarief (als de doorwerking structureel is).

De opbrengsten uit afvalstoffenheffing worden mede bepaald door de uiteindelijke toename van het aantal aansluitingen en het aanbodgedrag op huishoudelijk restafval. De praktijk leert dat de toename van het aantal aansluitingen een onzekere factor blijft, evenals de jaarlijkse hoeveelheden afval. De omvang van de lasten en de mate van kostendekkendheid van het tarief worden daardoor beïnvloed.

Als sprake is van een lagere omvang dan waarop het plafond is vastgesteld, dan dient in het eerstvolgende begrotingsjaar het tarief van de afvalstoffenheffing zodanig bepaald te worden dat het deficit – eventueel ten dele – teniet wordt gedaan. Omgekeerd geldt dat bij een overschrijding van het plafond, eveneens verrekening in het tarief van de afvalstoffenheffing voor het volgende jaar plaats vindt. De omvang wordt altijd bepaald aan de hand van de werkelijke cijfers, met de jaarrekening als basis. Bij de vaststelling van het tarief en de inzet van de voorziening voor een komend jaar is de realisatie over het jaar dat voorafging aan het lopende jaar bepalend

3.3. Milieurendement

De hoeveelheid afval betreft het totaal van ongescheiden restafval, zoals restafval uit containers en grof restafval van de milieustraat en gescheiden grondstoffen, zoals GFT-E, papier, glas, PBD, textiel en gesorteerd grof huishoudelijk afval. We vergelijken Montfoort het gemiddelde van vergelijkbare stedelijke gemeenten. In Montfoort komt in vergelijking het landelijk gemiddelde van vergelijkbare stedelijke gemeenten relatief veel huishoudelijk afval vrij, gemiddeld per inwoner 545 kilogram. Landelijk voor vergelijkbare gemeenten is dit 514 kilogram. Het verschil zit met name in de hogere hoeveelheid fijn restafval en de lagere hoeveelheid GFT-E.

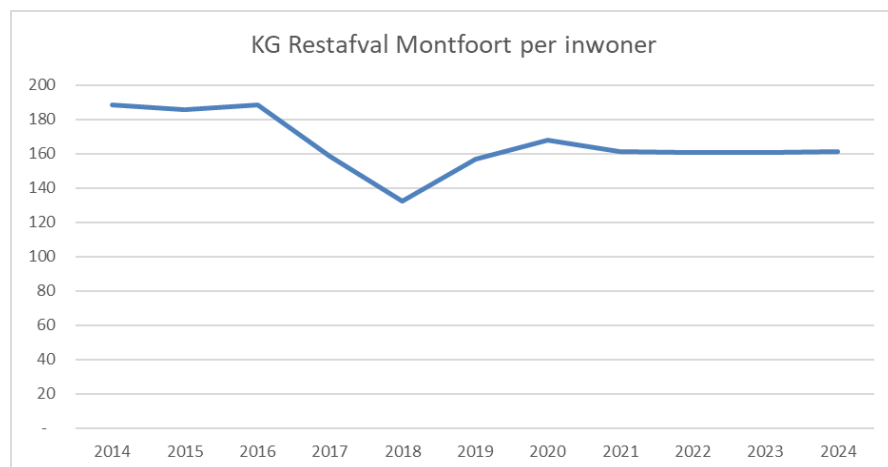
Hoeveelheden in kg per inwoner	Montfoort	CBS Niet of weinig stedelijk
fijn restafval	161	106
GFT-E	120	142
papier	53	49
PMD	21	24
glas	21	22
textiel	6,2	5,0
KCA	1,5	1,5
overig gescheiden	1	0,6
subtotaal fijn huishoudelijk afval	385	350
grof restafval	28	21
grof tuinafval	32	44
puin	45	30
hout	35	33
overig gescheiden	20	36
subtotaal grof huishoudelijk afval	160	164
totaal restafval (fijn + grof restafval)	189	127
totaal gescheiden	356	387
totaal fijn en grof huishoudelijk afval	545	514
<i>Scheidingspercentage</i>	<i>65,3%</i>	<i>75%</i>

Bron: CBS

3.4. Meerjarige ontwikkeling

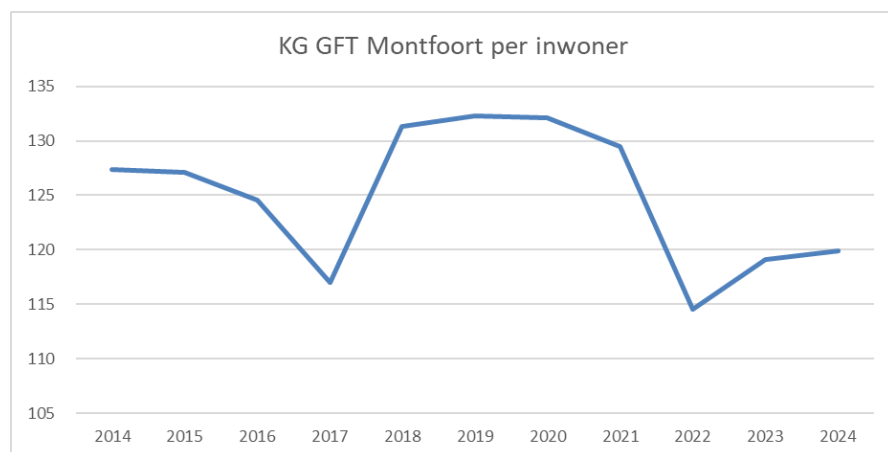
Onderstaande grafieken geven de ontwikkelingen van de ingezamelde hoeveelheden in kilogram per inwoner weer over de afgelopen 10 jaar:

Restafval.

De hoeveelheid restafval is na een daling in 2018 toen de restafvalinzameling tijdelijk was terug gebracht naar 1 keer per 4 weken, de laatste paar jaar stabiel rond de 160 kilo per inwoner.

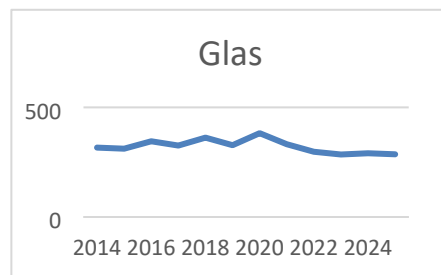
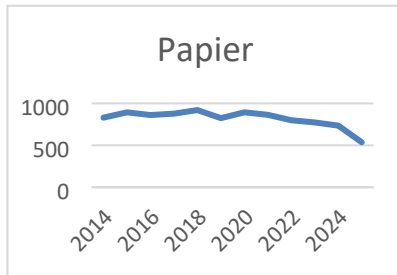
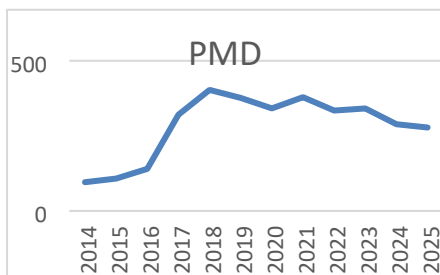
GFT-E

De hoeveelheid GFT is na een stijging in 2018 een paar jaar stabiel gebleven maar in 2022 sterk gedaald. De hoeveelheid ligt nu rond de 120 kilo per inwoner.

Uit de in 2023 gehouden sorteeraanlyse van het fijn restafval blijkt dat op basis van gewicht 37,1% van het fijn restafval bestaat uit GFT-E, waarvan 31,8 % uit keukenafval.

Uit bovenstaande kan geconcludeerd worden dat de hoeveelheid fijn restafval in potentie is afgenomen maar dat dit teniet gedaan wordt door de verschuiving van GFT-E afval naar de restafval container.

De hoeveelheden pmd, papier en glas dalen de afgelopen jaren licht, maar deze worden niet zozeer terug gevonden in een stijging van deze grondstoffen in het restafval. Oorzaak van deze daling moet meer gezocht worden in de invoering van statiegeld op kleine flesjes en blik, minder papier gebruik en minder glas gebruik al verpakking.

4. Ambitie

Montfoort heeft behoefte aan een beleid dat niet alleen het kader is voor de uitvoering, maar ook de mogelijkheid biedt om te kunnen anticiperen op veranderende situaties. Zo kan de gemeente mee met de ontwikkelingen in de afvalbranche en staat de deur open naar meer mogelijke manieren van afval inzamelen

4.1. Visie op afval

'Afvalvrij' als zodanig bestaat nog niet. De gemeente is van mening dat een juiste balans gevonden moet worden tussen de afname van de hoeveelheid restafval enerzijds en het scheiden van schone, hoogwaardig te recyclen grondstoffen uit huishoudelijk afval anderzijds. De concrete en in 2020 door de gemeenteraad aangegeven ambitie in de Afvalnota 2020 houdt rekening met de landelijke VANG-doelstelling van 100 kilogram restafval per inwoner. Op dit moment staat Montfoort op 161 kilogram restafval per inwoner. Daarom is 100 kilogram restafval per inwoner een realistische doelstelling. Binnen de planperiode 2026-2030 koerst Montfoort op het behalen van maximaal 100 kilogram restafval per inwoner. Bovenstaande doelstelling biedt de gemeente houvast voor de toekomstige invulling van het afvalbeleid. Met ongewijzigd beleid gaat Montfoort deze doelstelling niet halen.

4.2. Doelstelling juiste balans tussen afname restafval en scheiden schone grondstoffen

'Afvalvrij' als zodanig bestaat nog niet. De gemeente is van mening dat een juiste balans gevonden moet worden tussen de afname van de hoeveelheid restafval enerzijds en het scheiden van schone, hoogwaardig te recyclen grondstoffen uit huishoudelijk afval anderzijds. De concrete en in 2020 door de gemeenteraad aangegeven ambitie in de Afvalnota 2020 houdt rekening met de landelijke VANG-doelstelling van 100 kilogram restafval per inwoner. Op dit moment staat Montfoort op 161 kilogram restafval per inwoner. Daarom is 100 kilogram restafval per inwoner een realistische doelstelling. Binnen de planperiode 2026-2030 koerst Montfoort op het behalen van maximaal 100 kilogram restafval per inwoner. Bovenstaande doelstelling biedt de gemeente houvast voor de toekomstige invulling van het afvalbeleid. Met ongewijzigd beleid gaat Montfoort deze doelstelling niet halen.

4.3. Strategieën om de doelstelling te halen

Er zijn verschillende inzamelstrategieën waarmee de doelstellingen kunnen worden gehaald. Zo'n 50 gemeenten, voornamelijk in het oosten en zuiden van Nederland, hebben de 100 kilogram restafval per inwoner per jaar al gehaald. Dit betreft vooral gemeenten in landelijk gebied. Het zijn, op een enkele uitzondering na, gemeenten die het aanbieden van restafval financieel belasten. Dit doen zij wel in combinatie met een verlaging van het serviceniveau voor restafval (denk aan kleinere containers, een zak als inzamelmiddel, verlagen van de inzamelfrequentie of het wegbrengen van restafval). De service voor het herbruikbare afval is dan wel geoptimaliseerd. Bijvoorbeeld door het beschikbaar stellen van inzamelmiddelen en/ of het verhogen van de inzamelfrequentie.

Ondersteunend beleid

Communicatie heeft een belangrijke waarde als ondersteunend instrument bij het introduceren van veranderingen in de gemeenten. Dit geldt ook voor de afvalinzameling. Denk aan het aanpassen van het serviceniveau en het introduceren of aanscherpen van een financiële prikkel. Communicatiecampagnes die alleen zijn gericht op het verbeteren van afvalscheiding, zonder wijzigingen in het serviceniveau leiden niet of slechts tijdelijk tot een beperkt beter scheidingsresultaat, zo blijkt uit ervaringen in andere gemeenten. In de communicatie moet vooral ingezet worden op gedragsverandering en kennis (wat mag er bij het PBD, GFT-E etc. en wat gebeurt met het ingezamelde afval, etc.).

5. Uitwerken beleid

Met de uitgesproken ambitie van een juiste balans tussen afname hoeveelheid restafval (maximaal 100 kilogram restafval per inwoner) en scheiden van schone grondstoffen, kan de gemeente nu verschillende scenario's voor de toekomstige afvalinzameling opstellen. Hierin worden uiteraard de ervaringen in andere gemeenten met het verhogen van het serviceniveau van herbruikbare afvalstromen, alsook het verlagen van het serviceniveau voor restafval en een aanscherping van de financiële prikkel meegenomen. De focus ligt op het terugdringen van de hoeveelheid GFT-E die nu nog in de restafvalcontainer terecht komt.

Bij het opstellen van de scenario's kijken we naar de belangrijkste afvalstromen: restafval, GFT-E-afval, PBD-afval en oud papier en karton. Hierbij geldt dat 'service' belangrijk is, maar de gemeente kiest ervoor om de nadruk te leggen op zoveel mogelijk milieurendement tegen zo laag mogelijke kosten.

Hoe de 100 kg restafval per inwoners bereikt kunnen worden is opgenomen in de bijlage met strategische keuzes

6. Bijlage; keuze uitvoeringsmaatregelen.

Uitvoeringsmaatregelen om maximaal 100 kg restafval per inwoner te gaan bereiken.

6.1. Service grondstoffen omhoog

1) **Verder faciliteren inzameling GFT-E bij appartementen locaties en dmv (semi)ondergrondse GFT-E containers.**

De Europese Kaderrichtlijn afvalstoffen schrijft voor dat bioafval (waaronder GFT-E valt) vanaf 2024 gescheiden ingezameld moet worden of aan de bron gescheiden en gerecycled. Daar zijn echter wel een paar uitzonderingen op.

- als het scheiden van bioafval technisch niet haalbaar is
- als het buitensporig hoge economische kosten met zich meebrengt.

Een gemeente die gebruik wil maken van een uitzondering moet dit in haar afvalverordening of omgevingsplan vastleggen. Om de inwoners die aangesloten zijn op de ondergrondse containers voor restafval, en zelf geen mogelijkheid hebben voor het op eigen terrein plaatsen van een mini-container voor GFT-E, toch de mogelijkheid te bieden om hun afval zo optimaal te scheiden, zijn er in het verleden, met name bij appartementen complexen betonnen cocons geplaatst met een minicontainer voor GFT-E afval. Deze cocons zijn echter verouderd en in onvoldoende mate aanwezig. Een verdere inventarisatie zal uit moeten wijzen hoeveel en op welke locaties deze nieuwe (semi)ondergrondse GFT-E cocons geplaatst moeten worden

2) **In het buitengebied invoeren van een PMD kliko.**

Voor de verpakkingsmaterialen van plastic, blik/metaal en dranken- of zuivelkarton worden landelijk de termen PBD of PMD gebruikt. Deze grondstoffen kunnen prima worden hergebruikt wanneer ze gescheiden worden ingezameld. Gemeenten waar PBD huis aan huis wordt ingezameld hebben doorgaans betere inzamelresultaten dan gemeenten waar enkel brenglocaties aanwezig zijn. Huis-aan-huis inzameling kan plaatsvinden met zakken of minicontainers.

In de gemeente Montfoort wordt PMD ingezameld met een 2 wekelijkse zakkeninzameling aan huis. Om wegwaaien van de zakken te voorkomen en om meer geclusterd te kunnen aanbieden zijn op verschillende locaties in de bebouwde kom zogenaamde kroonringen om lantaarnpalen geplaatst waaraan deze zakken, door de aanbieder, kunnen worden opgehangen. In het buitengebied ontbreken deze kroonringen omdat er geen geschikte locaties zijn om deze op te hangen.

Daarom ligt de focus bij de huis-aan-huis inzameling van PMD op het gebruik van een minicontainer in het buitengebied. Op dit moment wordt bij laagbouw- of grondgebonden woningen met 2 containers het huishoudelijk afval ingezameld. Dit geldt voor Restafval en GFT-E (Groente, Fruit, Tuinafval en Etenresotten)

Bij de woningen in het buitengebied is over het algemeen voldoende ruimte voor een 3e minicontainer.

De vraag om zo'n "eigen" minicontainer voor PMD wordt steeds vaker bij de gemeente ontvangen. Waarom het voorstel om minicontainers voor PMD in het buitengebied te verstrekken?

- Door het gebruik van mini-containers met oranje deksel kan men PMD makkelijker opslaan.
- Het residu dat in PBD aanwezig kan zijn kan na enige tijd gaan stinken en bijvoorbeeld vliegen aantrekken. Tevens heeft het verpakkingsafval een redelijk volume. De lediging van de minicontainer kan plaats vinden in de reguliere zakken route (1 keer per 2 weken) waardoor er geen extra inzamelkosten ontstaan.
- Wanneer er stoorstoffen (afval dat niet in het PBD thuisheert) in de minicontainer worden aangeboden kan de bewoner daarop worden aangesproken. De minicontainer is immers adres gebonden.

- Door het gebruik van de minicontainer in het buitengebied zal het probleem van wegwaaiende zakken in het buitengebied worden opgelost. Tevens zijn de minicontainers voor de inzameldienst beter zichtbaar dan de losse zakken waardoor de inzameling efficiënter kan worden uitgevoerd

3) Waar nodig bovengrondse verzamelcontainers (restafval en Glas) gaan vervangen door ondergrondse.

Montfoort beschikt over een redelijk groot areaal bovengrondse verzamelcontainers voor restafval, PMD, Glas, Luiers en Textiel. In het verleden is door de gemeenteraad al eens de wens uitgesproken om deze ondergronds te brengen. Hierna per afvalstroom de voor en nadelen:

Restafval: In de gemeente Montfoort zijn momenteel 17 ondergrondse containers voor restafval aanwezig en nog 32 bovengrondse container welke bestaan uit een betonnen cocon met daarin een 1100 liter rolcontainer. De ondergrondse containers zijn voorzien van een toegangssysteem (pasje) waardoor alleen de toegewezen bewoners hiervan gebruik kunnen aken. De bovengrondse beschikken niet over zo'n systeem waardoor deze in principe door iedereen gebruikt kunnen worden en er dus ook dumpingen door derden kunnen plaats vinden. Voor het vervangen van de huidige 32 bovengrondse containers zullen 20 ondergrondse containers nodig zijn. Dit zijn er minder i.v.m. de grotere inhoud van de ondergrondse containers. De locaties van de te plaatsen ondergrondse containers zullen zoveel mogelijk overeenkomen met de huidige locaties van de bovengrondse containers.

Glas: In de gemeente Montfoort zijn momenteel 18 locaties waar in totaal 19 bovengrondse glascontainers staan. Dit is onder andere bij supermarkten en winkelcentra, maar ook verspreid over de wijken. Op 1 locatie staan 2 containers waardoor bij het ondergronds brengen van deze containers er 18 ondergrondse containers geplaatst dienen te worden.

PMD: In de gemeente Montfoort zijn momenteel 12 locaties waar in totaal 21 bovengrondse verzamelcontainers staan. Deze bovengrondse containers staan bij supermarkten, verspreid in de wijk en bij complexen met appartementen en vormen een aanvulling op de huis aan huis inzameling van de PMD zakken welke elke 2 weken plaats vind.

In de nieuwe afspraken tussen VNG, NVRD en Verpact is opgenomen dat de kwaliteit van het ingezamelde PMD omhoog moet en wordt de vergoeding die gemeenten ontvangen voor de inzameling van PMD afhankelijk van de kwaliteit. Landelijk komt de meeste vervuiling uit de verzamelcontainers bij supermarkten en op wijkniveau. Ter info. Binnen de gemeente Montfoort hebben we momenteel, ook in de verzamelcontainers, geen vervuiling. Landelijk is echter bepaald dat de vergoeding voor PMD afkomstig uit deze verzamelcontainers lager wordt dan de vergoeding voor PMD van de huis aan huis inzameling en dat de afbouw van het aantal verzamelcontainers zal worden gestimuleerd en zo nodig beëindigd, waarbij wordt begonnen met de gemeente met de meeste vervuiling in de containers. Hoe zich dit de komende jaren gaat ontwikkelen zullen we afwachten en daarom geen investeringen doen in ondergronds brengen van deze verzamelcontainers.

Textiel: De textiel inzameling in de gemeente Montfoort is sinds 2023 uitbesteed aan Reshare (onderdeel van Leger Des Heils) en zij hebben hiervoor zelf op 9 locaties een bovengrondse container geplaatst. Omdat in de praktijk bij andere gemeente is gebleken dat het ondergronds inzamelen van textiel leidt tot een enorme achteruitgang in kwaliteit door o.a. vocht, ook hier geen wijzigingen.

4) Faciliteren van een mobiele milieustraat (grondstoffenwagen)

Op de milieustraat aan de IJsselveld in Montfoort worden, na de herinrichting, meer dan 20 afvalstromen gescheiden ingezameld. Dit zijn grondstoffen die prima te recycleren zijn en niet huis-aan-huis worden ingezameld met minicontainers of ondergrondse containers.

Een bezoek aan de milieustraat aan de IJsselveld is echter niet voor iedereen haalbaar. Ook kan het voorkomen dat, indien een inwoner bijvoorbeeld slechts 1 elektronisch apparaat heeft of een klein stukje tapijt, dit vanuit gemak toch in het restafval deponeert.

Een oplossing hiervoor kan liggen in een mobile milieustraat. Hierbij wordt een bemand inzamelvoertuig op een vaste locatie en tijdstip in de wijk of dorp geplaatst waar inwoners kleinschalig hun spullen kunnen brengen die op de milieustraat thuishoren, maar vaak nog bij het restafval belanden.

Met de mobiele milieustraat kan een extra service worden geboden door het inzamelpunt naar de inwoners te brengen. Zo kunnen er meer waardevolle grondstoffen ingeleverd worden

Te denken valt aan verfstoven, batterijen, tempex/piepschuim, kleine elektrische apparaten (geen wasmachine, koelkast, etc.) klein chemisch Afval (KCA), Oliën en frituurvet, metalen.

Alle kernen en wijken kunnen daarbij periodiek (bijvoorbeeld 6 keer per jaar) ingepland worden. Via Cyclus is deze service te verzorgen, zij verzorgen dit al in meerdere van de bij hun aangesloten gemeenten.

5) Inzamelen Luiers

In het restafval is het aandeel “luiers” betrekkelijk groot. Deze afvalstroom mag dan ook zeker benoemd worden waar het gaat om het terugdringen van de hoeveelheid restafval. Montfoort biedt momenteel op 12 locaties de mogelijkheid aan om die luiers apart in te leveren in verzamelcontainers. Het punt is dat er op dit moment slechts een beperkte verwerking van luiers mogelijk is, waardoor een inzet op een hoger resultaat momenteel niet wordt aanbevolen, met de inzamelaar Cyclus en de AVU zal gewerkt worden aan een plan hoe deze inzameling en verwerking geoptimaliseerd kan worden zodra er in Nederland voldoende verwerkingscapaciteit aanwezig is.

6.2. Service op restafval omlaag

6) Inzamelfrequentie restafval met minicontainers verlagen naar 1 x per 3 weken

De inzameling van huishoudelijk restafval met minicontainers is op dit moment elke twee weken.

Dat betekent niet dat de inwoners dan hun restafval moeten aanbieden, maar dat ze hun container voor restafval kunnen aanbieden zodra ze dat willen of de container vol is.

Wil de gemeente echt werk maken van de ambitie op naar maximaal 100 kg restafval per inwoner te gaan dan is de aanpassing van een verlaging van de inzamelfrequentie betrekkelijk makkelijk door te voeren.

Met deze aanpassing wil de gemeente inwoners stimuleren om hun afval beter te scheiden. Dat zorgt vervolgens voor een kleinere hoeveelheid restafval.

Het merendeel van het afval in de grijze container is eigenlijk geen restafval. In 2024 heeft de gemeente een sorteeraanlyse laten uitvoeren op dit restafval. Dat bleek vooral te bestaan uit GFT-E-afval, plastic en lege pakken, luiers, papier, textiel en glas. Ook zat er afval bij dat naar de milieustraat gebracht kan worden. Denk bijvoorbeeld aan hout, puin, batterijen, elektrische apparaten en metaal. Al het restafval dat we beter kunnen scheiden, is herbruikbaar en kan een grondstof zijn voor nieuwe producten. Dat bespaart niet alleen geld, maar is ook goed voor het milieu. De middelen om deze grondstoffen te scheiden van het restafval staan ook voor de inwoners ter beschikking of worden binnenkort gefaciliteerd (zoals semi-ondergrondse GFT-E containers bij hoogbouw)

Op dit moment zet een groot deel van de inwoners van Montfoort hun grijze restafvalcontainer niet elke twee weken aan straat. Voor deze inwoners verandert er weinig of niets, anders dan het mogelijk moeten wennen aan de nieuwe ophaaldagen. De inwoners die wel standaard elke twee weken hun grijze minicontainer aanbieden, moeten hun afval verder gaan scheiden.

Voor de inzameling met minicontainers voor GFT-E, PMD en oud papier en karton verandert niets aan de inzamelingsfrequentie

7) Bedrijfsafval weren uit huishoudelijk afval

In de gemeente Montfoort zijn er verschillende bedrijven die door het betalen van reinigingsrecht gebruik mogen maken van de gemeentelijke huishoudelijke afvalinzameling. Het hierbij aangeboden bedrijfsafval moet qua hoeveelheid en samenstelling vergelijkbaar zijn met huishoudelijk afval. Door monitoring van de ondergrondse containers in de kern Montfoort, waar ook een aantal bedrijven gebruik van maken, blijkt dat de hoeveelheid aangeboden afval vele malen hoger is dan dat van een gemiddeld huishouden. Er is echter ook geconstateerd dat op een aantal aan huishoudens uitgegeven passen tot wel 100 aanbiedingen per jaar worden gedaan. Uit analyse van deze aanbiedingen blijkt dat er vermoedelijk sprake is van bedrijven die hun bedrijfsafval via een de particuliere pas van een bovenwoning aanbieden en daar een stuk goedkoper mee uitkomen dan wanneer ze een eigen bedrijfsafvalcontainer aanvragen. De enige vorm van sturing voor het aanbod van restafval op de ondergrondse container kan op dit moment gevonden worden in maximaliseren van het aantal aanbiedingen per pas per jaar. Voor bedrijven die wel gebruik willen blijven maken van de gemeentelijke inzameling zouden 1 of 2 ondergrondse container kunnen worden bestemd voor bedrijfsafval, met een speciale pas en een apart bedrijfstarief.

6.3. Aanvullende maatregelen

Om de inzameling van huishoudelijk afval en de bovengenoemde voorstellen te borgen worden nog een aantal maatregelen voorgesteld

8) Communicatie

Zonder een goede communicatie en waar mogelijk participatie is het heel lastig om nieuwe maatregelen te laten doen slagen. Daarom zal er per uitvoeringsmaatregel bekeken worden of er een participatie traject nodig is en hoe de communicatiecampagne er uit zal zien.

De inwoners die hier met ingang van 2026 mee te maken krijgen zullen actief benaderd gaan worden met een duidelijke en vindbare uitleg over het zo goed mogelijk scheiden van huishoudelijk afval en het aanbieden van de diverse (afval)stromen. Daarvoor zal ook een beroep worden gedaan op de communicatieafdeling van Cyclus en de communicatie campagnes van de AVU.

6.4. Samenvatting van de maatregelen.

De in volgorde van tijd geplande maatregelen om het scheidingsgedrag van huishoudelijk afval te bevorderen, het aanbieden van restafval te ontmoedigen en de doelstelling van maximaal 100kg restafval per inwoner te halen:

	Maatregel nr.		verwachte daling hoeveelheid restafval per inwoner na invoering maatregel	Invoeringstermijn	Kosten
Per direct uitvoerbaar	4	Faciliteren mobiele Milieustraat (grondstoffenwagen)	3-5 kg	Als proef in 2026 2 keer inzetten en vanaf 2027 structureel 6 keer per jaar	€ 1500 per keer
	8	Communicatiecampagne	2 kg	Gedurende de hele looptijd	Geen extra kosten
Binnen een jaar uitvoerbaar	1	Verder faciliteren inzameling GFT-E bij appartementen en in de binnenstad Montfoort	20 kg	Gefaseerd 2026- 2027	250 per stuk Structureel 1500 per stuk eenmalig.
	2	PBD in buitengebied met minicontainers ophalen	5 kg	Gefaseerd 2026- 2027	40.000 eenmalig
Binnen twee jaar uitvoerbaar	7	Bedrijfsafval weren uit huishoudelijk afval	5kg	Gefaseerd 2027- 2028	Afhankelijk van in 2026 te hoeden onderzoek naar mogelijkheden.
	3	Bovengrondse restafval en glas containers vervangen door ondergrondse	3-5 kg	Vanaf 2027	500 per stuk Structureel 10.000 per stuk eenmalig
	6	Inzamelfrequentie restafval verlagen naar 1 keer per 3 weken	10-15 kg	Vanaf 2027	Geen
Nog niet uitvoerbaar	5	Intensivering inzamelen luiers	5 kg	nog niet van toepassing	

De structurele kosten worden verwerkt in de begroting en bijbehorende tarief van de afvalstoffenheffing. Alle te nemen maatregelen zullen na uitwerking eerst aan college en de Raad worden voor gelegd.